

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru.

Kos XX. — Izdan in razposlan 24. dne februarja 1915.

Vsebina: Št. 41. Cesarski ukaz, s katerim se uravnava promet z žitom in mlinskimi izdelki.

41.

Cesarski ukaz z dne 21. februarja 1915. l.,

s katerim se uravnava promet z žitom in mlinskimi izdelki.

Na podstavi § 14 državnega osnovnega zakona o državnem zastopstvu z dne 21. decembra 1867. l. (drž. zak. št. 141) zaukazujem tako:

Zapora.

§ 1.

Žito (pšenica, rž, ječmen, oves in koruza), kar ga je 24. dne februarja 1915. l. v kraljevinah in deželah, zastopanih v državnem zboru, ter iz žita dobljeni mlinski izdelki vsake vrste (moka, zdrob, ječmenček [ješprenj] i. dr.) izvzemši otrobe, zmlateno ali nezmlateno, samo zase ali mešano, se dajejo s tem dnevom pod zaporo.

Od zapore so izvzete zaloge, ki so v posesti države ali vojaške uprave.

§ 2.

Brez dovoljenja oblastva ali mesta, ki ga določi oblastvo, se pod zaporo dane zaloge žita

in mlinskih izdelkov ne smejo niti podelovati, porabljeni, pokladati, prostovoljno ali prisilno prodati, niti se ne sme z njimi razpolagati drugače, ako niso izjeme določene v tem cesarskem ukazu.

Zastavba, ki se izvrši, ne da bi se izročila posest, s tem da se namestijo znamenja, n. pr. da se postavijo table i. dr., ne spada pod prepoved.

Pravna opravila, ki grešé zoper prepoved, so nična.

Posestniki pod zaporo danih zalog so dolžni skrbeti za to, da se zaloge ohranijo, in nezmlateno žito izmlatiti najdalje do 31. dne marca 1915. l.

§ 3.

Kljub zapori smejo brez dovoljenja

a) posestniki pod zaporo danih zalog za preživljanje pripadnikov svojega gospodinjstva (gospodarstva), vštévši tiste delavce in nameščence, ki jim gre prosta hrana ali krušno žito in mlinski izdelki za mezdo, porabljeni svoje lastne zaloge, od tega pa do obče uravnave porabljanja (§ 14) porabiti samo količino, ki ne presega za glavo 7·2 kg mlinskih izdelkov ali 9 kg žita na mesec (240 g mlinskih izdelkov ali 300 g žita na dan),

b) peki in sladčičarji porabljeni moko za peko in tisti, ki obrtniško za plačilo oddajajo

mlinske izdelke tretjim osebam, dobavljati jih, kolikor je to potrebno za založbo neposrednje porabe njihovih odjemalcev v okraju političnega oblastva I. stopnje. Ako je treba, lahko oblastvo določi to množino porabe za posamezne ali vse obrate ali ukrene druge naredbe, da se zabrani nabiranje mlinskih izdelkov pri konsumentih,

- c) posestniki kmetijskih obratov porabljati žito za lastno setev ali dobavljati drugim kmetovalcem za namene setve proti potrdilu, iz katerega je razvidno pridobitnikovo ime, vrsta in množina semenja in dan oddaje,
- d) konjerejci pokladati od zaloge ovsa, ki je v njihovi posesti, za vsakega konja poprečno 3 kg na dan,
- e) mlinska podjetja mleti žito;
- f) pričeti prevozi v tuzemstvu se smejo spraviti do konca.

§ 4.

Ako se pokaže v prehodnem času do obče uravnave porabljanja (§ 14) potreba občino, za koje začasno preskrbo ni zadostnih zalog, preskrbeti z žitom ali mlinskimi izdelki, more politično deželno oblastvo in z njegovim pooblastilom okrajno oblastvo pozvati posestnike pod zaporo danih zalog, naj dobavijo po oblastveno določenih cenah množino zaloge, ki je potrebna za založbo nujne potrebe te občine.

Ako se posestnik brani ustreči pozivu, more politično deželno oblastvo ali oblastvo, ki ga določi, dotične predmete prodati občini na posestnikov račun in njegove stroške. Pri tem se uporabljajo določila §§ 22 in 24.

Oblastvo mora vsako tako oddajo takoj naznaniti ministrstvu za notranje stvari.

§ 5.

Učinki zapore se končajo:

1. z dopustno porabo in prodajo (§ 2, odst. 1, § 3, lit. a) do d), § 4, odst. 1);
2. z razlastitvijo (§ 4, odst. 2, in § 21);
3. z zapadom (§ 13).

Popisovanje zalog.

§ 6.

Kdor ima žito ali mlinske izdelke (§ 1) v hrambi, je dolžen te zaloge zglasti oblastvu, v čigar okraju so zaloge, po stanju z dne 28. februarja 1915. l. najdalje do 5. dne marca 1915. l.

Zaloge, ki so 28. dne februarja 1915. l. na prevozu, mora prejemnik zglasti v treh dneh po prejemu.

V § 3, lit. b) navedene osebe morajo v zglastilu tudi navesti, koliko mlinskih izdelkov so v času od 1. do 15. dne februarja 1915. l. porabile za peko ali oddale kupcem.

§ 7.

Zaloge, ki so v posesti vojaške uprave, so izvzete od dolžnosti zglastitve.

Ako v gospodinjstvu (gospodarstvu) ni več nego 20 kg vseh žitnih vrst in mlinskih izdelkov skupaj, se omejuje dolžnost zglastitve na zagotovilo, da zaloge niso večje.

To zagotovilo mora podati predstojnik gospodinjstva (gospodarstva).

§ 8.

Zaloge se popisujejo po občinah z uradnimi zglastilnimi listi, ki jih mora izpolniti ali zglastilu zavezana oseba ali po njenih navedbah zaupnik, ki ga je postavilo oblastvo. Oblastvo določi, oziraje se na krajevne razmere, kateri postopek se mora uporabljati v posameznih občinah ali delih občin.

Izpolnjene zglastilne liste je predložiti oblastvu ali jih oddati organu, kateremu je poverjeno sprejemanje.

§ 9.

Oblastvo se mora pripravno prepričati, da so zglastilni listi v redu izpolnjeni in tam podane navedbe pravilne. Ako se pokažejo pomisleki zoper pravilnost ali popolnost v zglastilnih listih

obseženih podatkov in ako se ti pomisleki ne morejo drugače zanesljivo odpraviti, more oblastvo vsakčas v dotičnih občinah zaukazati novo popisovanje zalog.

O zalogah, kar jih je, sestavi oblastvo za vsako občino občinski pregled in iz občinskih pregledov okrajni pregled. Sestava občinskega pregleda se lahko prepusti tudi občini.

Okrajni pregled je najdalje do 10. dne marca 1915. l. predložiti političnemu deželnemu oblastvu, ki sestavi iz okrajnih pregledov deželni pregled in ga predloži ministrstvu za notranje stvari, priloživši okrajne preglede.

§ 10.

Vsako je dolžen na poziv oblastva prevzeti službo zaupnika in sodelovati ob popisovanju zalog, popreskuševanju in izdelovanju. Pri osebah, ki so v javni službi, je za to sodelovanje treba pritrditve njihovega službenega oblastva.

Zaupniki morajo ravnati brez ozira na osebo in po najboljši vednosti in vesti, ohraniti tajno zasebne razmere ali opravilne tajnosti posestnikov zalog, za katere izvedó, in, ako niso javni uradniki, obljubiti izpolnjevanje teh dolžnosti.

Služba zaupnika je častna služba.

Le iz važnih razlogov se more kdo odvezati, da se ne postavi za zaupnika.

§ 11.

Oblastvo ima pravico v obratnih prostorih, prostorih za zaloge in drugih prostorih izvrševati vsakčas ogleda po osebah, katerim to naroči, in vpogledavati gospodarske in opravilne zapiske.

Tistim, ki imajo naročilo oblastva, je dovoljevati vstop v te prostore, in na zahtevanje je dajati vsa potrebna pojasnila.

Izdelovalci, kupčevalci, skladovnice in prometna podjetja imajo zlasti dolžnost za preskušanje podanih zglasil dajati oblastvu na poziv potrebna pojasnila in izkaze o zalogah in dobavah.

§ 12.

Ako napove kdo, ki je zavezan zglasitvi, podajaje zglasilo, zaloge, ki jih je ob popisovanju na podstavi cesarskega ukaza z dne

1. avgusta 1914. l. (drž. zak. št. 194) navel nepravilno ali jih je zatajil, se zaradi prejšnje nepravilne navedbe ali zatajitve ne sme več začeti kazensko postopanje po navedenem cesarskem ukazu.

§ 13.

Oblastvo lahko proglasi, da so zglasitvi zavezane zaloge, ki se ne zglasé, zapale v prid državi. Zapale zaloge mora država porabiti za preskrbo prebivalstva.

Uravnava porabljanja.

§ 14.

Ko bo dovršeno popisovanje zalog, določi minister za notranje stvari, po katerih načelih je zaloge, ki so na razpolaganje, izročiti v porabo.

§ 15.

Odredbe, ki so potrebne za uravnava porabljanja v deželi, ukrene politično deželno oblastvo. Oskrbojé ta opravila se lahko deželno oblastvo poslužuje pridodanega sveta, ki ga sestavi.

§ 16.

Natančnejše odredbe, ki so potrebne za uravnava porabljanja v posameznih občinah, se lahko prepusté oblastvu ali za občinski okoliš občini. Ta opravila oskrbuje občina v prenešenem delokrogu.

§ 17.

Oskrbojé ta opravila se lahko oblastvo poslužuje stalnega strokovnega pridodanega sveta ali izvedencev.

Ako se izroči uravnava porabljanja občini, more občinsko zastopstvo oskrbovati s tem združena opravila po posebnem aprovizacijskem odboru.

Na ude strokovnega pridodanega sveta ali aprovizacijskega odbora ter na izvedence se uporabljajo določila § 10.

Ako občina ne more izpolnjevati svojih nalog ob uravnavi porabljanja, ji more oblastvo vsakčas odtegniti oskrbovanje teh opravil.

§ 18.

Ob uravnavi porabljanja more politično deželno oblastvo in z njegovim pooblastilom oblastvo ali občina, kateri se je izročila ta uravnavna, zlasti

1. uravnati oddajanje kruha in mlinških izdelkov v določenih količinah in oddajališčih, ob določenih urah, proti izkazu ali kako drugače,

2. zaukazati izdelovanje enotnega kruha,

3. uravnati izdelovanje in razpečevanje kruha in peciva v okviru obstoječih občin določil in

4. določiti prodajno ceno za promet na drobno.

§ 19.

Oblastvo more, ako je v njegovem okraju po 31. dnevu marca 1915. l. še kaj nezmlatnega žita, ukreniti, da se izmlati na posestnikove stroške, ako mogoče, uporablja je pomočke njegovega kmetijskega obrata.

Posestnik mora dovoliti, da se izmlati v njegovih gospodarskih prostorih in s pomočki njegovega obrata.

§ 20.

Oblastvo lahko prisili mlinska podjetja, da zmeljejo žito ter da hranijo žito in mlinške izdelke. Meljarino določi politično deželno oblastvo. Za hranitev se ne plačuje odškodnina.

Pravtako lahko zahteva oblastvo skladiške prostore za skladanje in sušilne naprave (sladarnico in enake reči) za ravnanje z žitom in zalogami moke za odškodnino, ki jo določi oblastvo.

Razlastitev.

§ 21.

Ako se posestnik brani na oblastveno zahtevanje prodati svoje zaloge žita ali mlinških izdelkov po oblastveno določeni ceni ali ako ni znana oseba ali bivališče tistega, ki ima pravico razpolagati z zalogo, lahko oblastvo razsodi, da se zahtevane zaloge razlastijo.

Razsodba ima moč zoper vsakega, ki mu gredó pravice do razlaščenih zalog.

§ 22.

Od razlastitve so izvzete:

1. zaloge, ki jih potrebuje posestnik za preživljanje pripadnikov svojega gospodinjstva (gospodarstva) ali za lastno setev,

2. zaloge, ki so v posesti dežele, okraja ali občine, ako so določene za preskrbljevanje dežele okraja ali občine,

3. zaloge, ki so v posesti človekoljubnega zavoda in so potrebne za njegove namene do 31. dne julija 1915. l.,

4. gojeno semenje.

Pod št. 1 in 2 navedene zaloge so izvzete od razlastitve le toliko, kolikor so po uravnavi porabljanja (§ 14) potrebne za posestnike.

§ 23.

Zahteva, naj se prepusté zaloge, ter razlastilna razsodba se lahko naslovi na posameznega posestnika ali na več ali na vse posestnike občine ali političnega okraja.

Zahteva, naj se prepusté zaloge, se lahko stavi z individualnim obvestilom ali, ako gre za več posestnikov, tako, da se nabije v dotičnih občinah, kakor je v kraju običajno.

§ 24.

Za razlaščene zaloge je plačati ceno, ki je za 10 odstotkov nižja nego oblastveno določena cena.

Prezemno ceno je plačati v gotovini v osmih dneh po pravomočnosti razlastilne razsodbe.

Ako posestnik ali njegovo bivališče ni znano ali ako naj služi cena za to, da se poravnajo zahteve tretjih oseb iz stvarnih pravic, je ceno položiti na sodišču.

§ 25.

Posestnik zalog, ki so se prodale ali razlastile na oblastveno zahtevanje, mora te zaloge brezplačno tako dolgo hraniti in skrbeti za njihovo ohranitev, da se odpokličejo.

Obča določila.**§ 26.**

Za poslovno izvršitev porazdeljevanja zalog, ki so na razpolaganje, na posamezne okoliše je določen pod državnim nadzorstvom in vplivom stoječ zavod za promet z žitom, čigar uredba in naloge se določijo ukazoma.

§ 27.

Predpisi tega cesarskega ukaza se ne uporabljajo na žito in mlinske izdelke, ki se po 24. dnevu februarja 1915. l. uvozijo iz carinskega inozemstva.

Vsako pošiljatev žita in mlinskih izdelkov iz carinskega inozemstva mora namembna postaja naznaniti oblastvu vsaj 24 ur pred njeno izročitvijo.

Oblastvo lahko pošiljatev ogleda in nadzoruje prodajo.

§ 28.

S 24. dnem februarja 1915. l. smejo železnice ali parnoplovstvena podjetja sprejemati žito in mlinske izdelke (§ 1) le tedaj v prevoz, ako je voznim listinam za vsako pošiljatev priloženo prevozno potrdilo.

Izdajati prevozna potrdila ima pravico edinole oblastvo. Vzorec tega potrdila določi minister za notranje stvari.

Pošiljatve, ki so že pred 24. dnem februarja 1915. l. dospele na namembno postajo, mora prejemnik prevzeti v 4 dneh potem, ko je dobil moč ta cesarski ukaz, in pošiljatve, ki dospejo na namembno postajo šele ta dan ali pozneje, mora prevzeti prejemnik v 4 dneh po obvestilu.

§ 29.

Občine so dolžne sodelovati v izvrševanju tega cesarskega ukaza.

§ 30.

Z „oblastvom“ brez natančnejšega označnila se umeva v tem cesarskem ukazu cesarsko politično okrajno oblastvo, v občinah s svojim ustavom pa občinsko oblastvo, ako politično deželno oblastvo ne vzame opravil, ki gredo oblastvu, docela ali deloma nase ali jih ne izroči drugemu uradnemu mestu.

§ 31.

Zoper odločbe in odredbe, ukrenjene na podstavi sprednjih določil, ni dopusten priziv. Uradoma popreskušati te odločbe in odredbe je pridržano predpostavljenemu političnemu oblastvu in ministru za notranje stvari.

Kazenska določila.**§ 32.**

1. Kdor nalašč zataji oblastvu v njegovi posesti ali v njegovi hrambi nahajajoče se zaloge žita ali mlinskih izdelkov (§ 1),

2. kdor poškoduje, uniči, spravi v stran ali neupravičeno podela, poklada ali prodaja pod zaporu dane zaloge žita ali mlinskih izdelkov,

3. kdor za semenje pridobljeno žito odtegne tej porabi,

tega kaznuje sodišče zaradi prestopka z zaporom od enega tedna do šest mesecev. Poleg kazni na svobodi se lahko naloži denarna kazen do dvetisoč kron.

4. Kdor se zakrivi navedenih dejanj na zalogah, kojih vrednost presega petsto kron, se kaznuje zaradi pregreška s hudim zaporom od enega mesca do enega leta. Poleg kazni na svobodi se lahko naloži denarna kazen do dvajset tisoč kron.

§ 33.

1. Kdor ne poda v določenem roku podatkov, ki se zahtevajo od njega ob popisovanju zalog, se brani odgovarjati na vprašanja, ki se mu stavijo, ali odgovarja nanja nepravilno,

2. kdor zabrani osebam, ki imajo naročilo oblastva, vstop v svoje obratne prostore, prostore za zaloge ali druge prostore, vpogled v svoje gospodarske in opravilne zapiske ali se brani dati pojasnila ali dá nepravilna pojasnila,

tega kaznuje sodišče zaradi prestopka z zaporom od treh dni do treh mesecev ali z denarno kaznijo od dvajset kron do dvetisoč kron. Poleg kazni na svobodi se lahko naloži denarna kazen do dvetisoč kron.

Sodišče lahko izda v teh kazenskih primerih kazenske odredbe (§ 460 k. p. r.), ako spozna, da je odrediti k večjemu en teden zavora ali sto kron denarne kazni.

§ 34.

1. Kdor se brez osnovanega razloga brani prevzeti službo zaupnika, izvedenca ali uda strokovnega pridodanega sveta ali aprovizacijskega odbora (§§ 10 in 17) ali nadaljevati tako službo,

2. kdor neupravičeno razodene zasebne razmere ali opravilne tajnosti posestnikov zalog, za katere je izvedel izvršuje eno teh služb,

tega kaznuje oblastvo (§ 30) z denarno kaznijo do pettisoč kron ali z zaporom do šest mesecev.

§ 35.

Vse druge prestopke cesarskega ukaza ali predpisov, izdanih na njegovi podstavi, kaznuje oblastvo (§ 30) z denarno kaznijo do dvetisoč kron ali z zaporom do treh mesecev, ob obtežilnih okolnostih pa z denarno kaznijo do pettisoč kron ali z zaporom do 6 mesecev.

§ 36.

Ako se kdo obsodi po §§ 32 in 35, se lahko razsodi tudi na izgubo obrtne pravice.

§ 37.

Gledé prestopkov, spadajočih v področje političnih oblastev, se lahko izdadó kazenske odredbe brez prejšnjega postopanja.

Pogoji in vsebina teh kazenskih odredb ter pravica vgovarjati, ki gre stranki, se uravnajo z ukazom.

Sklepua določila.

§ 38.

Vlada se pooblašča določila tega cesarskega ukaza z ukazom izpremeniti, dopolniti ali raztegniti na druge potrebščine.

Vlada se nadalje pooblašča z ukazom razveljaviti ta cesarski ukaz docela ali deloma za vse ozemlje v državnem zboru zastopanih kraljevin in dežel ali le za posamezne upravne okoliše.

§ 39.

Ta cesarski ukaz dobi moč z dnem razglasitve.

Izvršiti ga je poverjeno ministru za notranje stvari v porazumu z udeleženi ministri.

Na Dunaju, 21. dne februarja 1915. l.

Franc Jožef s. r.

Stürgkh s. r.

Hochenburger s. r.

Forster s. r.

Trnka s. r.

Zenker s. r.

Georgi s. r.

Heinold s. r.

Hussarek s. r.

Schuster s. r.

Engel s. r.

Morawski s. r.